

**การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3**
**Management of educational institutions using the principles of good
governance, Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational
Service Area 3**

ชีวิน บุญถม¹, สุตติศักดิ์ แก้วจินดา², พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย³, วิมาน วรรณคำ⁴, เนรัญ วชิระอังกู⁵

Cheewin Boonthom¹, Suttisak Kaewjinda², Prommin Srimuenwai³,

Wiman Wannakum⁴, Nerun Wachira-angkoon⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : Wint2505@gmail.com, Suttisak28@hotmail.com, porm0704.2503@gmail.com

wannakham.w@gmail.com, donks76@yahoo.com

(Received : September 20, 2023 ; Edit : September 29, 2023 ; accepted : September 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันและปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research are to 1) study educational institution administration using the principles of good governance. Under the jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Area 3, 2) Compare the administration of educational institutions using the principles of good governance. Under the jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Area 3, Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 278 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.84. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test.

The results revealed that

1. Management of educational institutions using the principles of good governance Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, the overall level is at a high level. When considering each area, it was found that the area with the highest compliance was the rule of law, followed by the principle of transparency. Principles of participation Moral principles Principles of responsibility The principles of value for money are in order.

2. School administrators and teachers have different experiences and work in schools of different sizes. Have opinions on the administration of educational institutions using the principles of good governance Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, overall they are not different.

Keywords: Administration, Principles of good governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองบนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวไว้ว่า ระบบการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ครู หลักสูตร สถานศึกษา และกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ ประเด็นสำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ปัจจัยสำคัญอื่นๆ คือระบบการบริหารจัดการที่มี ธรรมชาติ มีภาระงานอำนาจและทรัพยากรที่สัมพันธ์กัน การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หลักธรรมาภิบาลเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีคุณภาพ ทำให้เกิดการ ประหยัดทรัพยากร งบประมาณ โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจ

หลักธรรมาภิบาล (good governance) เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ใช้ในการบริหารงาน ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่ นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมโรงเรียนให้มีศักยภาพและ ประสิทธิภาพ อาทิ บุคลากรในโรงเรียนต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2560) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา “หลักธรรมาภิบาล” เป็นหลักสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสามารถยกระดับและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กร ช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาที่มีความสุจริตโปร่งใสและเป็นธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการนำไปปฏิบัติ ไว้ 6 หลักการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เน้นการบริหารและความเป็นผู้นำในสถานศึกษาด้วยความคิดเชิงจริยธรรมและค่านิยมที่ดี เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นความซื่อสัตย์ ความเป็นธรรม ความเอื้อเฟื้อ และความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) การเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านความเป็นธรรมและจริยธรรม แต่งตัวอย่างให้เป็นแบบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง โดยการทำตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เด็กนักเรียนและบุคลากรเรียนรู้และตามตัวอย่างนั้น 2) การสร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลต้องสร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อระดับทั้งบุคลากรและนักเรียน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสถานศึกษาและสังคม 3) การสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ดี ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน โดยการให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์และค่านิยมที่ดีในการเรียนรู้ 4) การประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรสื่อสารอย่างเปิดเผยและชัดเจนกับทุกกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจในการบริหาร 5) การสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลควรสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในทางวิชาการและจริยธรรม เพื่อให้พวกเขาสามารถให้บริการที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน 6) การสร้างความร่วมมือ

และความเข้าใจ ขบวนการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเน้นการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างทุกฝ่าย เพื่อช่วยให้สถานศึกษาเติบโตและพัฒนาอย่างมีความยั่งยืน การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นมรรยาและเป็นธรรม เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การศึกษาที่ดีและเป็นประโยชน์สู่การเป็นบุคลิกภาพที่ดีในอนาคต

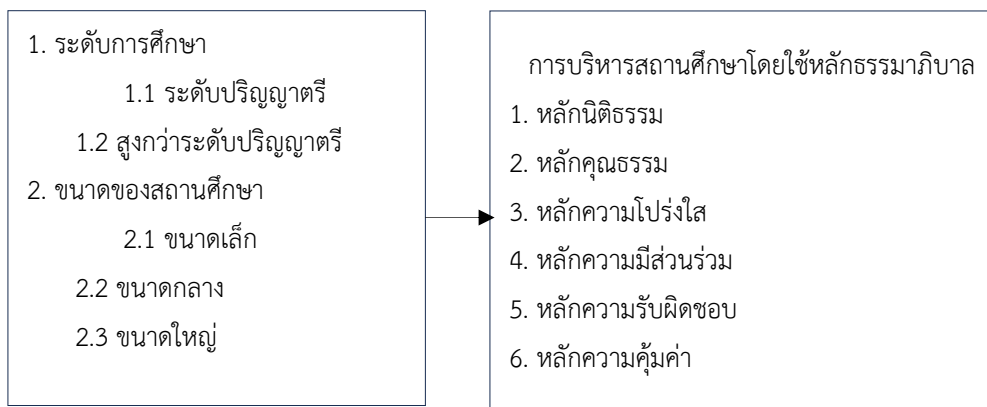
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3
2. เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2542)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 902 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 162 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 176 คน
รวม	จำนวน 338 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 120 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 187 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 31 คน
รวม	จำนวน 338 คน

ตัวแปร

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้แก่

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักความมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3
6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 60 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครรราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 278 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	หลักนิติธรรม	4.51	0.19	มากที่สุด	1
2	หลักคุณธรรม	4.48	0.18	มาก	4
3	หลักความโปร่งใส	4.50	0.16	มาก	2
4	หลักความมีส่วนร่วม	4.49	0.17	มาก	3
5	หลักความรับผิดชอบ	4.47	0.19	มาก	5
6	หลักความคุ้มค่า	4.46	0.17	มาก	6
ภาพรวม		4.49	0.09	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}= 4.49$, S.D.= 0.09) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}= 4.51$, S.D.= 0.19) รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}= 4.50$, S.D. = 0.16) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X}= 4.49$, S.D.= 0.17) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}= 4.48$, S.D.= 0.18) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}= 4.47$, S.D.= 0.19) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}= 4.46$, S.D.= 0.17)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	หลักนิติธรรม	4.51	0.20	4.51	0.17	.266	.790
2	หลักคุณธรรม	4.47	0.17	4.49	0.18	1.126	.261
3	หลักความโปร่งใส	4.49	0.18	4.50	0.15	.018	.986
4	หลักความมีส่วนร่วม	4.47	0.18	4.50	0.16	1.880	.061
5	หลักความรับผิดชอบ	4.48	0.19	4.49	0.18	.392	.695
6	หลักความคุ้มค่า	4.48	0.17	4.48	0.16	.136	.892
รวม		4.48	0.10	4.49	0.07	1.155	.249

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.053	4	.013	.370	.830
	ภายในกลุ่ม	11.967	333	.036		
	รวม	12.020	337			
2. หลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.57	4	.014	.449	.773
	ภายในกลุ่ม	10.549	333	.032		
	รวม	10.606	337			
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	.045	4	.011	.419	.795
	ภายในกลุ่ม	9.001	333	.027		
	รวม	9.046	337			
4. หลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.064	4	.016	.523	.719
	ภายในกลุ่ม	10.103	333	.030		
	รวม	10.166	337			
5. หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.12	4	.003	.089	.986
	ภายในกลุ่ม	11.635	333	.035		
	รวม	11.647	337			
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	.063	4	.016	.546	.702
	ภายในกลุ่ม	9.555	333	.029		
	รวม	9.617	337			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.15	4	.004	.485	.747
	ภายในกลุ่ม	2.651	333	.008		
	รวม	2.667	337			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารงานที่เป็นธรรม โปร่งใส บริหารงานโดยใช้การมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย และเน้นหลักการคุ้มค่าโดยการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการมากที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ไม่ลำเอียง และให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา จินดาง (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการอบรม เรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และ ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาทุกขนาด ต่างก็ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาเหมือนกัน เนื่องจากเป็นแนวปฏิบัติตามกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการ

ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้านแต่ละคือด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพื้นที่อื่น
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). องค์ประกอบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- นิตยา จินต์วงศ์. (2566). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
- การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558 : 101-109.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน-ธันวาคม 2564) : 12-21.
- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. (2565). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2566. 128-141.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607-610.